

Peníze a manželství

Paragrafy a majetek

Rodinný rozpočet

Peníze v konfliktu

Partnerský dialog o financích

Tomáš Novák, Alžběta Pokorná

GRADA

partnerské
vztahy

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout s portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umísťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takovéto sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

Copyright © Grada Publishing, a.s.

PhDr. Tomáš Novák, Mgr. Alžběta Pokorná

PENÍZE A MANŽELSTVÍ

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 220 386 401, fax: +420 220 386 400
www.grada.cz
jako svou 2782. publikaci

Odpovědný redaktor Josef Josefík
Sazba a zlom Milan Vokál
Počet stran 128
Vydání 1., 2007

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.
Husova ulice 1881, Havlíčkův Brod

© Grada Publishing, a.s., 2007
Cover Photo © profimedia.cz

ISBN 978-80-247-1618-3 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-6026-1 (elektronická verze ve formátu PDF)
© Grada Publishing, a.s. 2011

OBSAH

ÚVODEM.	7
Řekli, napsali či zazpívali.	8
Ze sbírek skutečných lidových písní	10
Jak se máme a jak jednáme, když se nemáme tak, jak jsme očekávali?.	12
I. PENÍZE A MY.	15
Dluhy a my	15
Poslové špatných zpráv	16
Nevěsty prodané i koupené.	18
Znám jednu dívku, ta má peníze a chalupu...	23
Muži, ženy (gender) a peníze.	26
Přísluví kontra výzkum	28
Bič na tajnůstkáře aneb Kde získat informace o příjmu a majetku partnera	31
Minitest od Bodamského jezera	31
Útěcha (nejen) v dolarech	32
II. O PENĚZÍCH V MANŽELSKÉM KONFLIKTU.	33
Zlozvyky, fauly a úskalí ve finančním hospodaření	35
III. PARAGRAFY, MAJETEK A MANŽELSTVÍ	45
Předmanželská smlouva – novinka s tradicí	45
Mé je tvé a tvé je mé – společný a původní majetek manželů	47
Paragrafy a psychologie	48
Byt – mezi spory hit.	50
„Pán řízek s brambory a kompotem, paní, děti a služebná krupičnou kaši...“	51
Rukavice za 500 aneb Výživné pro děti	52
Test: Jaký máte postřeh?	53
Poradenský axiom	54
IV. HOSPODAŘENÍ S RODINNÝM ROZPOČTEM	55
Krátké kontra dlouhé peníze	55
Příjmy, spotřeba, úspory, investice a moudrá rčení	55
5R – rozcvička realistického, racionálního rodinného rozpočtu.	57

Za kolik pořídíme to nejnuitnější?	58
Krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé potřeby	58
Obálky – sešity – volné listy – počítačový program?	59
Proč pomalu a pracně, může-li to jít rychle a dřinu přenecháme stroji	63
Sleva – alespoň malá radost	63
Test: Slevy nejsou zadarmo	63
Prémiová otázka: Jste „in“?	67
Test: Peníze a vy – názory starých latiníků	68
Zlý sen necessistů – zbytný luxus	69
V. JAK PŘEDEJÍT KOMUNIKAČNÍM ÚSKALÍM PARTNERSKÉHO DIALOGU O PENĚZÍCH	72
Varianta: Jen pro dámy, které mají špatné oči a vynikající žaludek	72
Varianta: Žádná manipulace aneb Drsná škola z kurzu asertivity	75
Varianta: Řešení problémů pro empatické optimisty	79
Varianta: Řešení pro ty, kdož spoléhají sami na sebe	82
Fenomén „naginismu“	82
Několik kladných a podstatných drobností	84
Talleyrand náš vzor	89
Ze sfér asertivních technik ještě jednu	91
Co zkusit a čeho se vyvarovat	92
VI. ZÁVĚR	100
Příklad záznamu: Peníze, peníze....	103
VII. PENÍZE V ZRCADLE A ZRCADLO V PENĚZÍCH	109
Test pro ženy: Peníze a partnerství	109
Příběhy (položky) k hodnocení	110
Test: Peníze a osobnost.	114
Útěcha z psychologie?	118
Rychlá relaxace	119
Partnerské asociace	119
Test: Jak uzavřít začarovaný kruh?	122
DOPORUČENÁ LITERATURA	125

ÚVODEM

Pohádky, písničky, ba i krásná literatura přistupují ke vztahu lásky (soužití) a peněz poněkud černobíle. Chudoba cti netratí – to je fakt, leč na druhé straně jako by bohatství bránilo rozvoji opravdového citu... snad s výjimkou třídní nenávisti. „*Gentleman o penězích nemluví, gentleman je má.*“ Britské rčení přesně vystihuje přístup dobré společnosti k penězům.

Přitom peníze, zlatáky, chechtálky, kapřici, munice, vata, cinkátky, love, šupiny, funty, doláče, finance, prachy, semenec, šimly, kulatý, hadry, kila, klacky, papíry, lupeny, můry, mejdlo, brkály, tititi, šmuky, frňály, voběživo, lupení, mergele atd. už nejméně tři tisíciletí v mnohém hýbou světem. Ohromné množství slangových výrazů pro ono oběživo je toho jen jedním z důkazů. Přitom zbohatnutí lze argotem vyjádřit např. slovy narejžovat, nahrabat si, nabalíkovat se, namastit si kapsu, být v balíku, za vodou, bejt voteklej, zazobanej atd. Žádné nezní lichotivě, ani vlídně. Ba i jinak tolik návodní staří latiníci v orientaci nepomohou. Na jedné straně dí „*Alii gloriae serviunt, alii pecuniae*“, na straně druhé „*Deficiente pecunia, deficit omne*“. Tedy „Jedni slouží slávě a druzí penězům“, ale „Když chybí peníze, chybí všechno“. Že by chyběla i sláva? Ještě ke všemu „*Et genus et formam regina Pecunia donat*“ – „Urozenost a vznešenost dává královna Bohatství“.

„*Za kulatý jen kulatý,*“ pěli V&W a dodávali: „*v bibli tam to všechno je.*“ V biblickém seznamu míst (konkordanci) je pod heslem peníze 54 odkazů. Nutno ovšem poznamenat, že peníze byly známy a využívány již v říši Starobabylonské, mnoho set let před narozením Krista.

Manželé mohou třít bídu s nouzí a žít šťastně. Jsou ovšem i jiní – bohatí a nešťastní. Bohatí příbuzní házejí chudé a čisté lásce klacky pod nohy. O penězích pělí lidové písně pozitivně převážně jen tehdy, pokud se jich někdo hodlá zbavit. Styl: „Sotva je dostanem, hned je utratíme,“ je v podstatě opěvován. Jak by ne, vždyť „peníze se musí točit“. Pokud je konstatováno: „Peníze jsou pány světa, dukát to je pravý rek.“, dí tak osoba veskrze nesympatická – podvodník Vocílka ve Strakonickém dudákovi J. K. Tyla

(1808–1856). Inspiroval se český dramatik výrokem Heinricha Heineho (1797–1856) nebo tomu bylo naopak? Německý autor totiž děl: „Peníze jsou bůh naší doby a Rothschild je jejím prorokem.“ Neznám nikoho, kdo by dnes četl třeba Heineho „Knihu písní“ či „Obrazy z cest“, leč s výrokem, který byl citován, souhlasí mnozí z našich současníků.

Řekli, napsali či zazpívali

Řekni: „Ano, chci tě mít, s tebou věrně živa být.“

Já peníze vydělám – tobě utratit je dám.

(Lidová píseň z Kouřimska)

Peníze můžete zdědit, vyženit nebo ukrást.

(Italské přísloví)

„Milostivá paní, písmo vašeho manžela na podpisu šeku je jakoby roztřesené!“, říká úředník v bance. Milostivá odpovídá: „Jak by nebylo, když jsem nad mužem stála s válečkem na nudle.“

(Vtip původně z Humoristických listů z konce 19. století. Publikován též v knize „Špalíček dobrých českých vtipů“ vydané 2005.)

Nezáviděníhodná je i pozice manžela, který má menší příjem nebo nižší postavení než jeho manželka.

(Zuzana Paroubková, choť bývalého premiéra ČR)

Muži jsou hodnoceni podle svých příjmů a profesionálního postavení stejně nemilosrdně, jako sami hodnotí ženy podle zevnějšku.

(Nancy Etcoffová: Proč krása vládne světu. Praha, Columbus 2002.)

Co z take slepky a z chlopka, kery přestal nosit...

(Martin Šmaus: Děvčátko, rozděleť ohníček. Praha, 2006.)

Peníze mít – osvobození od tíživého břemene.

Peníze najít – dobré vyhlídky do budoucna.

Peníze ztratit – nesnáze do budoucna.

(Snář Anny ze Lhoty)

„Neživíš, tak nepřepínej! Bud' rád, že se můžeš dívat na dvojku. Nic neřeš, nepřepínej – a hlavně po ničem nepátrej!“

(Eva Holubová na adresu svého filmového manžela Rudolfa Hrušínského při hádce o přepínač v povídkovém filmu režiséra a scénáristy Petra Zelinky Knoflíkáři.)

„Z hlediska zákona je zcela dobrovolné, jestli manželé úspory mají nebo nemají, ale z hlediska fungování manželství je mít musejí, protože jinak se finanční hospodaření rodiny rozvrátí a rozvrat se explozivně rozšíří do ostatních složek a do samého vztahu manželů. Úspory jsou jednoduše nezbytná potřeba manželského života, protože nejsou-li, nelze splatit všechny nepravidelně časově limitované částky. Samozřejmě lze nemít úspory... To ale předpokládá, že se oběma manželům takový styl líbí a že neruší život ostatních občanů.“

(Miroslav Plzák: Poruchy manželského soužití. Praha, SNP 1988.)

V Lidových rčeních Jaroslava Zaorálka (Praha, ČSAV 1963) je pod heslem „peníz“ a „peníze“ uvedeno 26 citací. Dvacet jedna vyznívá negativně, tři působí neutrálně a dvě: „být v penězích“ – „býti drahý, mít cenu“ a „být za všechny peníze – být velmi drahá, znamenitý, výborný, zábavný“ jsou kladná.

Lidová píseň rozhodně nenabádá k spořivosti coby cestě ke štěstí. Pokud „*na těch panských lukách najdeme dukát*“ je pochopitelné, že jej „*dáme do cimbála*“, rozhodně ne do v té době ještě vzorně fungující kempeličky. K mužské suverenitě patří jistá marnotratnost: „*Má doly na povidla a tetoványho tatínka*“ – výrok vyjadřující beznadějnou finanční situaci dle Radovana Krátkého: Hantýrka pro samouky. Praha, Paseka 2004. Ze stejného pramene lidová píseň z Brna na melodii Salomé, východu vábná vidino:

*„Sálomé,
mach kajn šmé
na moje portmoné!
Já nésu
na tebe zvědavé!
Typluj,
než zbalí tě kómové.
Sálomé,
dneska ze štroncnu nic nébudé...“*

Ze sbírek skutečných lidových písní

*„My jsme mládenci marnotratní, nám nejsou peníze pranic platný.
Půl dáme šenkýřce a půl na daně a nám mládecům nic nezůstane.“*

Ženy zde berou na svá bedra mj. i ekonomické zabezpečení nebo o něm alespoň nepřemýšlejí:

*„Byl to chlapec malovaný jak růža,
toho bych si vyvolila za muža.
Ani bych mu robiť nedala,
jenom jako růžu bych ho chovala...“*

Píseň nebývá vždy tím nejpersvědčivějším vodítkem pro předpovědi manželských poradců, leč v předchozím případě lze přesto s poměrně vy-

sokou pravděpodobností očekávat těžkosti. Muž „Růža“ si na daný standard zřejmě zvykne a bude jej vyžadovat i v době, kdy bude jeho žena muset především chovat malé děti, dochovávat staré rodiče nebo jen nechápavě kroutit hlavou nad tím, co kdysi proklamovala.

V reálné podobě nejen „amerického snu“ může vše dopadnout následovně: *„Otázku financí v domácnosti jsem nechala na manželovi. Byla to chyba, ale on coby bankéř to tak chtěl. Mě bohužel nenapadlo, že by se mi to nemuselo vyplatit. Život se mi rozsypal...“* Eliška Hašková Coolidge, vedoucí kanceláře pro styk s veřejností Lyndona Johnsona, asistentka prezidenta Kennedyho, spolupracovnice prezidentů Nixona, Cartera a Forda, posléze pracovnice Ministerstva zahraničních věcí USA. Bývalý manžel – bankéř, jeden z potomků třetího prezidenta USA Thomase Jeffersona, finančně zkrachoval a našel si jinou, bohatší ženu. Paní Eliška mu dávno po rozvodu musí dávat pětinu své penze.

Jak vidno – stát se může všelicos „a nikdo nic nemá mít za definitivní“. Jako poměrně reálná se nakonec v tomto směru ukazuje při vši kýčovitosti červená knihovna. I tam zhusta pravá láska vítězí nad mamonem. Na straně druhé nebývá na škodu, je-li vyvolený velkostatkář nebo majitel hutí. Peníze nejsou důležité, ale je příjemné, když jsou.

Základ textu knihy spočívá ve sféře psychologické. Konkrétně v popisu různých variant „domluvy o penězích“ mezi partnery v manželství nebo v obdobném vztahu. Tento „software“ nelze ovšem pochopit a hodnotit alespoň bez základního „hardwaru“ orientace v duchu právních předpisů a zákonů. O tom v publikaci informuje spoluautorka. Kniha nepojednává o přesném výčtu nároků manželů či manželek, eventuálně dětí, ať již jednoho od druhého nebo v rámci záchranné sítě státní sociální pomoci. Tyto informace, jež se v detailech poměrně často mění, jsou aktuálně snadno dostupné jinde. Namátkou je najdeme s odkazy na jiné webové stránky na internetovém Portálu veřejné správy <http://www.portal.gov.cz>.

Odkázat tam lze zejména na sekci „zákony“ a na další ze sekcí „životní situace“ s cílenými radami, postupy a doporučeními a kontakty na úřady, jež dané problémy pomáhají řešit. Výhodou je, že Portál veřejné správy

nabízí informace nejnovější a tudíž průběžně inovované, ověřené a státem garantované.

Publikaci věnujeme podpoře zdravého rozumu lidí, kteří uvažují o reklamou doporučených „velmi výhodných“ půjčkách. Těch, kde dostanete i pár desítek tisíc za pár stovek měsíčně... kolik ale měsíců bude, se raději neříká. Vše je nabízeno se vším komfortem, s donáškou až do domu. Čím větší reklama a vyšší pohodlí, tím větší výdaje věřitele... Kdo jiný je zaplatí než dlužník? Mnohokrát jsme se setkali s těmi, kdo se díky půjčkám dostali do takřka neřešitelné situace. Nikdy jsme se jinde než v reklamách nesetkali s nikým, kdo by si je pochvaloval. Za takové riziko nestojí sebekrásnější svatba na zámku, sebelepší rodinná dovolená, sebebohatší Vánoce, ani sebelepší televizor.

Jak se máme a jak jednáme, když se nemáme tak, jak jsme očekávali?

Z výzkumu Sociologického ústavu AV ČR vyplývá, že české rodiny označují svou materiální situaci obvykle neutrálně jako „ani dobrou, ani špatnou“, byť spokojených přece jen zvolna přibývá. Až 22 % lidí uvádí, že životní úroveň v jejich domácnosti je špatná, 36 % ji hodnotí jako dobrou. Vybavení předměty dlouhodobé spotřeby je na vysoké evropské úrovni, a to i co do počtu aut, byť právě ta jsou v průměru výrazně starší než ve vyspělých zemích. Jednoznačně nejhůře jsou věcmi dlouhodobé spotřeby vybavení samostatně žijící důchodci.

Až 91 % tázaných nemá problémy s uspokojením základních materiálních potřeb, polovině zbývá na koníčky, třetina spoří. Finanční podmínky k založení rodiny hodnotilo jako špatné 84 % tázaných. Pokud se hodláte přivdat nebo přizhenit za hranice krajů, pak vězte, že podle výzkumu Centra veřejného mínění z roku 2004 je nejvyšší kupní síla v Praze a nejnižší ve Zlínském kraji.